

היכלי תורה

שיעורי תורה

החומר בעלון מתוך
מתיבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

ערש"ק פרשת ואתחנן יב אב תשסז ♦ דף היומי בבלי: יבמות פה ירושלמי: ר"ה טז משנ"ב: נח.

והחכמה מאין תמצא

חכמה, היתה לעולם הצד החזק של העם היהודי. דורי דורות היו מי שניסו לפצח חידה עלומה זו - ללא הועיל. היו מי שטענו, ולא נגרע מדבריהם מקצתו של צדק, שאף היא שעמדה לאבותינו ולנו לעמוד איתן בצוק העיתים ומאורעי הזמנים. הלא איננו בנמצא אף לא עם אחד, שכל כך מררוהו ושטמוהו; רדפוהו והשמידוהו בכל צורה אפשרית, אך ורק על אשר בן העם הנבחר הוא, ולמרות כן, ויש הגורסים גלל כן, נותר על כנו ואמונתו הלכותיו ומנהגיו ללא כחל ושרק, בלא ויתור על קוצו של יו"ד, משעת הוויתור עד עצם קיומו. ועצה היתה מן נורא עליה, שהתקין רפואתם עובר למכתם, וציידם בפיקחותם עד כדי שיש מי שמייחס לה מה מהישרדותם.

שינויים לרוב עבר עמנו במהלך גלגליו. לכל דור צרכים מגוונים וייעודים שונים, מנהיגים אחרים ומלכות שונה. לא הרי הדור בו היתה גלויה מלכותו, דור בו קיים היה על תילו בית המקדש ורמה יד ישראל, כהרי דור בו חרב בית מחמדנו, דור בו נסתתרה מלכותו, רמה יד הזדים. ואף לא הרי זה וזה, שחלקם ראוהו בהדרתו וחלקם ראו למי שראוהו, כהרי הדורות שלאחר מכן, עד אנן דרא בתראה דקדם גאולתא, שאף לא ראינו למי שראה לאלו שראוהו. הצד השווה שבהם, שכונתם רצויה, וליצרם הם עובדים, ואליו מייחלים, ומצוותיו מקיימים; כל דור לפום פירושא דיליה הנמסר לו מפי רועיו, היודע אומדן שיעורו ויכולת סבלו.

אך אליה וקוץ בה. יפה היא החכמה ומשובחת היא הפקחות במסגרתה הראויה לה. לכשתחרוג, מאבדת היא נוייה ומפיגה טעמה. מצוות שנצטוונו מפי הבורא לעשותם, כמו הגבלות שמנע מעמנו לעשות, לא ניתנים בשום אופן לפרשנויות וגריעות ואף לא ל'הבנות' והוספות. 'ריח ניחוח אשה לה' - 'נחת רוח לפני', שאמרת ונעשה רצוני', הוא-הוא סוד קיום המצוות וההנורות מעבירות, מה שאמרת - הוא רצוני.

האלשיך הק' בפרשתן דרוש דרש המקראות לתבונה זו כמין חומר, כי יש שלמים וכן רבים, המתפתים מרוח בינתם להוראת היתר לפי שכלם. וכדי להדריכנו בדרך הישר לבל ניפול ללא משים, כתבה התורה (דברים ד ב) 'לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה, ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה'". ומהיכן נלמד זה, הלא 'עיניכם הרואות את אשר עשה ה' בעל פעור, כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה'". עבודה מוזרה עד למאוד היתה להם באילם פעור, כשמו כן מעשיהם. אין לך בזיון גדול מזה. מסתבר, שבשעתו טען ההגיון; ובצדק לא מבוטל מבחינתו, כי לזכות תחשב לאיש אשר יפעור עצמו מול אילים ויבזהו, וכי מה בין כל מיני ביזוי אם בדרך זו או אחרת, העיקר תהא כוננתו רצויה וליבו לשמים. קרי: פרשנות, הוספה. אך לא הגיון צרוף-אמת הוא, על אשר כל זמן שעל עבודה ממיין זה הכריז השי"ת שזרה היא לנו, אין לה מקום במעשינו. אין היא בכלל 'אמרת', ונעשה רצוני'. ואכן ראה מה עלתה בידם, הושמדו. יעיד בנו שלמה המלך ע"ה - סומך האלשיך דבריו - בהוראתו היתר לעצמו: 'אף כי אמר אלוקים (דברים יז יז) 'לא ירבה לו נשים' הלא נתן טעם 'ולא יסור לבבו', אני שחכמתי מכל האדם - ארבה ולא אסיר'. וסופו שחטא ואשם (סנהדרין כא:).

שגורה היתה בפי מגידי האמת מענה לתמיהה המתבקשת בפסוק (דניאל ב כא) 'יהב חכמתא לחכימין', וחכמה ראשונה מנא ליה? אולם, קרא בקרא יתורץ: (תהילים קיא י) 'ראשית חכמה יראת ה'... ואיך פירושא היא, זיל גמור!

- היכל הפרשה.....עמוד 2
- הלכה למעשה.....עמוד 2
- היכל המעשה.....עמוד 2
- כפתור ופרח.....עמוד 6

נושאי ה'דף' בעלון

- גדר איסור טבל.....'יבמות פה
- קנס עזרא שלא ליתן ללויים מעשר ראשון.....'יבמות פו
- דרכי נועם בציצית.....'יבמות פז
- עד אחד המעיד על חברו שהוא יהודי.....'יבמות פח
- אם קנין דרבנן מועיל לדאורייתא והפקר בית דין מועיל להקנות לענין מכירת חמץ בקנין דרבנן.....'יבמות צא
- מעלת אכילת בשר בסעודת ברית מילה.....'יבמות צ
- אכל עוף ונמצא שהוא טריפה.....'יבמות צא

2500 ספרי 'אור החיים המבואר'
נתרמו עבור שיעורים באור החיים
לע"נ החפץ בעילום שמו
שיעורים בלבד המעוניינים בקבלת
הספרים ניתן לפנות
לפקס: 03-543-5757

החומר בעלון מתוך מתיבתא הגמרא של לומדי הדף היומי
להזמנת חוברת דוגמא חייג: 1800-22-55-66
כל מהדורות מתיבתא ראה בעמוד 8

'כי רש"י דבר ה' וכל מעשהו באמונה'
עמוד 7

ידיעון כשרות

מטיאס הרינג שלמים

יש חשש גדול לתולעים בדגי מטיאס והרינג שלמים, ולכן רצוי מאד שלא להשתמש בדגים אלו כבושים ומעושנים - שלמים.

קפה נמס

קפה נמס פלטיניום - וג'יקובס אינם בהשגחה בד"צ העדה החרדית מאחר שיש בעיה כשרותית ביצורם.

גרעינים

בגרעיני חמניות מצויים מאד תולעים בתקופה זו, ויש לבדוק היטב כל גרעין שיש בו נקב או חור.

זיתים

אין לקנות זיתים כבושים ללא השגחה, מאחר שעלולים לערב בתוכו יין נסך וחומרים בחששות כשרות.

דגים

אין לקנות דגים קפואים ללא עור, אם אין השגחה מוכרת ומוסמכת למהדרין.

מים

במעיינות ובבארות עלולים להימצא שרצי מים קטנים ויש להיזהר משתייתם או משטיפת פירות וירקות בהם.

הרה"ג חיים כץ שליט"א

לברורים בנושאי כשרות - מס' פקס: 04-8225074

'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר' (דברים ג כג).

יש להבין מדוע צווה הקב"ה למושה רבנו שלא יוסיף להתפלל עוד, והרי הקב"ה מתאווה לתפלתם של צדיקים (יבמות סד.)?

תירץ המהר"ל דיסקין (עה"ת) על פי המבואר שאילו היה מתפלל משה רבנו עוד תפילה אחת היה נענה.

וטעם הדבר ככתוב במדרש (תנחומא ד) אמר לו משה, רבון העולמים, אתה קראתני משה עבדי, שנאמר (במדבר יב ז) 'לא כן עבדי משה וגו'.' וכתבת בתורתך (שמות כא ה) 'ואם אמור יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי וגו' ועבדו לעולם. ואני אהבתי אותך, אהבתי את תורתך, אהבתי את בניך, לא אצא חפשי - איני חפץ למות ולהיות חפשי מהמצוות, ואת המשך הפסוק 'ועבדו לעולם', לא קיימת בי. ובמדרש לא מבואר מה ענה הקב"ה למושה רבנו, והדברים קשים. ומבאר המהר"ל דיסקין, על פי דברי הגמרא (קידושין כב.) שלומדת מהכפלות אמור יאמר שכתוב אצל עבד, שאין העבד נרצע עד שיחזור על דבריו אהבתי את אדוני וגו' שתי פעמים, נמצא שאם משה רבנו היה שונה את טענתו שני פעמים היה נשאר חי והיה נכנס לארץ ישראל, לכן מובן שאמר לו הקב"ה אל תוסף.

והרבי ר' העשיל תירץ בדרך צחות, שאמרו חז"ל 'כל המאריך בתפילה מאריך לו ימיו ושנותיו'.

נמצא שאם היה משה רבנו מאריך בתפילה, היה מגיע לו אריכות ימים ושנים, וזה אי אפשר כיוון שכבר נגזרה גזירה, לכן צווה אותו הקב"ה שלא יוסיף להתפלל.

'שמור את יום השבת' (דברים ה יב).

מסופר על הרבי מסוכצ'וב ז"ע שהיה קיץ אחד במקום מרפא, כשהגיעה השבת חבש את ה'שטריימל' על ראשו.

ראה אותו רב רפורמי ושאלו, רבי מדוע אתם לובשים כובע חם כל כך בימי הקיץ?

ענה לו האדמו"ר, דבר זה אנו עושים בגלל שהשבת מאוד קרה אצלכם.

היכל המלמד

ר' יענקל' סוחר פשוט היה, בעל לב טוב ולמטרות

צדקה תמיד היתה ידו פתוחה. חמש עשרה שנה חלפו מאז נישואיו לרעייתו, ובנים טרם נולדו להם. מקושר היה בכל נימי נפשו לר' ישראל בעל שם טוב, ולא אחת ביכה לפניו את מצבו וביקש את ברכתו, אולם תמיד השיב לו הבעש"ט בברכת הצלחה ועושר. ברכה שלא הושבה ריקם, ואכן התעשר ר' יענקל' וככל שגדל עושרו כן גברה נדיבותו, אך מעולם לא בירכו הבעש"ט בילדים.

חלפו עשר שנים נוספות וכל תחנוניו של ר' יענקל' לזכות בבן לא נשאו פרי. בני הזוג העריינים נהפכו לעזובי נפש.

'מדוע פניך זועפות?' הקשה ביום בהיר הבעש"ט הרי זיכה אותך הקב"ה ברוב עושר ובעל חסד הינך. 'מה לי כל העושר אם לאחר מאה ועשרים שנותי לא יוותר ממני כל זכר' השיב ר' יענקל' ופרץ בבכי מר.

למחרת יצא הבעש"ט לדרך עם כמה מתלמידיו ור' יענקל' אף הוא הוזמן להצטרף לאותה נסיעה. לאחר נסיעה בת ימים אחדים הם הגיע לעיר לא מוכרת. 'נלך לראות את העיר' אמר הבעש"ט לאחר מנוחה קצרה.

מסוגל לקלוט אף לא את ההסברים הפשוטים ביותר. הדבר גרם לו צער רב בנוסף לצער בו היה שרוי בעקבות היותו חשוך ילדים.

פעם, כשישב שמעון אהרון בבית הכנסת שמע את הרב אומר 'כל המלמד את בן חבירו תורה כאילו ילדו'. לא די בכך שאין לי ילדים אף אין ביכולתי ללמד אחרים. חשב לעצמו שמעון אהרון בצער, ופרץ בבכי מר.

הרב שהבחין בסערת הנפש העוברת על שמעון אהרון, ניגש אליו לאחר השיעור, והוא שיתף את הרב במחשבותיו. אך הרב הסביר לו כי אין הוא חייב ללמד את הילדים בעצמו כדי שיחשבו כבניו, אלא אף אם ישכור מלמד עבור הילדים - תהיה הזכות שמורה לו.

לשמחתו של שמעון אהרון לא הייתה גבול. והוא שכר עשרים מלמדים שילמדו את כל ילדי הסביבה תורה, כך המשיך להקדיש את כל כספו והונה לחינוך ילדי הסביבה כולה.

'אני ואחיי וכל חברי', אמר המספר לבעש"ט ולפמליה, למדנו באותם 'חדרים' של שמעון אהרון 'אפילו הרב למד שם' הוסיף המספר. 'לפני ארבעה עשרה שנה הלך שמעון אהרון לעולמו. וכאות הוקרה, קראנו לילדינו בשמו'. סיים המספר את דבריו.

הבעש"ט הודה למספר, ושב עם הפמליה חזרה לעירו. עתה הבינו הכל את פשר הנסיעה. במיוחד עשו הדברים רושם עמוק על ר' יענקל'. עתה הוא גילה כיצד ינציח את שמו בצורה הטובה ביותר.

קבוצת ילדים שיחקה בחול. הבעש"ט התקרב אליהם 'מה שמך?' שאל אחד מהם. 'שמעון אהרון' ענה הקטן. 'ואתה, מה שמך?' נשאל אחר. 'שמעון אהרון' ענה אף הוא. כך השלישי וכן הרביעי. הילד החמישי השיב 'שמי יעקב שמעון'.

המשיך הבעש"ט בדרכו כשחיוך מרחף על שפתיו ופני קודשו מאירים. נכנסו הפמליה ל'חדר' ואף שם שאל הבעש"ט את הילדים לשמם. שבעה ילדים מכתה אחת השיבו כי שמם 'שמעון אהרון' והשאר - שמעון או אהרון או בצירוף שם נוסף 'שמעון יוסף' 'אהרון משה' וכך הלאה. אף בשאר ה'חדרים' בעיירה זו ובישיבות בהם ביקרה הפמליה חזרה על עצמה התופעה.

הגיע השעה להתפלל מנחה, והפמליה נכנסה לבית כנסת סמוך. 'מדוע נקראים כאן הילדים באותם שמות' הפנה הבעש"ט שאלה לאחד המתפללים, לאחר התפילה. המלווים כרו אוזן, ובלבם ציפו לשמוע הסבר על תופעה זו.

'לפני כמה שנים לערך נולד כאן בעיירתנו ליהודי בן תורה שהתפרנס מעבודת הקצבות בן ושמו שמעון אהרון. אולם כבר מגיל צעיר קבעו מלמדיו של שמעון אהרון שהוא אינו מסוגל ללמוד, בעקבות כך צירפו אביו לעבודתו, תורה זו קלט הבן מהר למדי, וכך החליף את אביו בניהול עסקי הקצבות, בה ראה הצלחה גדולה, וברבות השנים הפך אף לנגיד בעל חסד בכל האזור כולו.

חלפו השנים והוריו של שמעון אהרון נפטרו. הוא ביקש ללמוד משניות לזכרם ואף שכר מלמד מיוחד לצורך זה אך ללא הצלחה, מוחו לא היה

גדר איסור טבל

מה תרומה טובלת אף מעשר ראשון נמי טובל. רש"י פירש שתרומה טובלת שכל זמן שלא הופרשה חייבים מיתה על אכילת הטבל שהרי בתרומה כתוב שהאוכלה חייב מיתה וכל זמן שלא הופרשה יש בטבל תרומה. והתוספות (ד"ה מה) הקשו שהרי מעשר ראשון ג"כ כתוב בו תרומת מעשר וא"כ אין צורך ללומדו מתרומה אלא מאותה הסיבה נאמר כן גם במעשר ראשון שהתרומת מעשר טובלת. ועוד הקשו התוספות שלפי טעמו של רש"י שטבל אסור מפני שיש בו תרומה א"כ שלא יאסר טבל לכהן כיון שתרומה מותרת לו. על כן פירשו התוספות שטבל יש לו שם איסור בפני עצמו מדרשת הגמרא (סנהדרין פג.) מהפסוק ולא יחללו את קדשי בני ישראל שבעתידים לתרום הכתוב מדבר ונלמד הדבר בגזירה שוה חילול חילול מתרומה. ומבואר שנחלקו רש"י והתוספות האם איסור טבל הוא מפני התרומה המעורבת בו או שהוא איסור בפני עצמו. וראה עוד בדברי הר"ן בנדרים (פד:) שג"כ כתב כדברי רש"י שאיסור טבל הוא מפני התרומה המעורבת בו ודן שם מדוע לא תהיה התרומה בטילה ברוב.

ובאתון דאורייתא (כלל ב) כתב ב"ש דעת רש"י שכמו שמצינו בקדשים שקודם הזריקה וההקטרה הכל נחשב ששייך לגבוה ואחרי הזריקה וההקטרה הכהנים או הבעלים זוכים בזה משולחן גבוה, כמבואר בקידושין (נב:) ובכמה מקומות בגמרא, וכאן ג"כ יתכן שהתרומה המעורבת בטבל היא חלק גבוה ועל כן אסורה אז אף לכהנים ואחרי ההפרשה הכהנים זוכים משולחן גבוה. וכתב שמצא ראייה ברורה לסברא זו מלשון הרמב"ם (תרומות פ"ב ה"ט) שכתב שאסור לכהנים לחטוף תרומות ומעשרות ואפילו לבקש את חלקם בפיהם אסור, אלא נוטלים בכבוד כיון שעל שולחן המקום הם אוכלים ועל שולחנו הם שותים ומתנות אלו להשם הם והוא זוכה להם שנאמר ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי. ולשונו של הרמב"ם שעל שולחן המקום הם אוכלים הוא כלשון משולחן גבוה קא זכו המוזכר בש"ס בכמה מקומות לענין קדשים. אלא שהקשה על זה שבמשנה (קידושין נח.) מבואר שהמקדש בתרומות מקודשת, ובקדשים שנינו (שם נב:) שהמקדש בחלקו בקרבן אינה מקודשת, והטעם מבואר בגמרא שם משום שזכה משולחן גבוה בזה. ומוכח מזה שבתרומה אין זה נחשב משולחן גבוה. ותירץ שהרי בגזל הגר מצינו שג"כ משולחן גבוה זכו בו הכהנים ואעפ"כ שלהם הוא אפילו לקדש בו את האשה וכדברי התוספות בזבחים (מד: ד"ה ואפילו) ומובא שיש פסוק על זה, וא"כ גם כאן יתכן שיש ע"ז פסוק. והביא שכ"כ התוספות בביצה (כא. ד"ה אבל) שאפילו כשנעשה שלו לגמרי אפילו לקדש בו את האשה ג"כ שייך שיהיה נחשב שזכו בו משולחן גבוה. וע"ע שו"ת בן פורת (ח"א סוס"י ב.) ובשו"ת מהרש"ם (ח"ו סי' כ"ד ד"ה והנה) הוכיח מכמה מקומות שלענין תרומה לא נחשב שזכו משולחן גבוה אלא רק לענין חזה ושוק וראה עוד שם (ח"ז סי' קמג ד"ה ומה שהקשה גם, ח"ט סי' קס"ב ד"ה שייך).

קנס עזרא שלא ליתן ללויים מעשר ראשון

בסוגייתנו מבואר שקנסו את הלויים במעשר מפני שלא עלו בימי עזרא, דכתיב (עזרא ח טו) ומבני לוי לא מצאתי שם. ובשו"ת חקרי לב (או"ח סי' לד) האריך בנושאי שירת הלויים ודן בדברי הראשונים אם שיטתם כמ"ד שעיקר השירה בפה או בכלי הנגינה. והביא את דברי רש"י בקידושין (סט: המובאים בתוספות בסוגייתנו ד"ה ומבני) לגבי הנאמר שם שלא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה והוציא מתוכה את כל הפסולים ונחלקו אב"י ורבא אם הפסולים האלו העלם עזרא בעל כרחם או שעלו מאליהם. והקשו בגמרא למ"ד שהעלם בעל כרחם מהכתוב ואבינה בעם ובכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם וגו', ופירש רש"י הרי שלא ידע עזרא מי עלה עמו וסבור היה שימצא בין העולם לויים כשרים ולא מצא מהם ראויים לעבודה אלא מאותם שקצצו את בהונות ידיהם בשיניהם ואמרו איך נשיר את שיר ה' וגו' כשרצה נבוכדנצר שישירו לו משירי ציון. ומהכשרים לא מצא עזרא כיון שהיו יושבים בבבל בשלוה, והלויים השנויים במשנה (שם) שעלו מבבל (שלאאורה קשה שהרי מבואר שעלו הלויים מבבל) אינם הלויים הכשרים אלא מאלו שלא היו ראויים לעבודה. וכ"כ התוספות (שם ד"ה ומבני). והחקרי לב תמה על דבריהם שהרי בכתובים מפורש שעולי הגולה עלו בשתי עליות לארץ ישראל, בעליה הראשונה עלו עם זרובבל ואלו שהיו עמו ובעליה השניה עלו עם עזרא. ופסוק זה ואבינה בעם וגו' נאמר בעליה השניה שעלו עם עזרא וא"כ מה היא קושיית רש"י ותוספות ממה שנחשבו הלויים במשנה קידושין שם עם העשרה יוחסין שעלו מבבל, שמא היו מן העליה הראשונה ובה עוסקת המשנה. והביא שאכן ראה בחידושי הרמב"ן והריטב"א (קידושין שם) שדחו את דברי רש"י והתוספות מכח קושייה זו.

ובחקרי לב כתב לישב שמקורם של רש"י ותוספות בפירושם הוא מסוגייתנו, שמבואר שקנס עזרא את הלויים במעשר מפני שלא עלו בימי עזרא וככתוב (שם) ומבני לוי לא מצאתי שם. ואם באמת בעליה הראשונה הלויים שעלו לא היו מאותם שקצצו את בהונות ידיהם אלא היו כשרים למה קנס את הלויים שלא עלו עמו הלא כבר עלו שלש מאות שלשים ואחד לויים כמבואר בפסוקים. ואם קנסם מפני שלא כולם עלו אלא אלו בלבד הרי גם הכהנים והישראלים לא עלו כולם כמבואר בקידושין (עא:) ובכתובות (כה.) ובתענית (כז.). ואע"פ שמהכהנים עלו יותר מארבעת אלפים ומהלויים לא עלו כ"כ הרבה מ"מ אין בזה טעם מספיק כדי לקנוס את הלויים ולתת לכהנים כי הרי גם הכהנים לא עלו כולם. וגם ידוע שעיקר העבודה בבית המקדש היא בכהנים פי עשרה מאשר בלויים. ומחמת כן הוכרחו רש"י ותוספות לפרש שהלויים שעלו בעליה הראשונה היו קצוצי בהונות וכיון שבעליה השניה לא עלו כשרים על כן קנסם. וזוהי כוונת רש"י במה שכתב שהלויים השנויים במשנה (קידושין שם) היו מאלו שלא היו ראויים לעבודה. והוא מפני שהיה קשה לו וכי מה איכפת לו לעזרא שלא מצא לויים באלו שעלו ועיכב את הדרך וכו' הלא בעליה הראשונה עלו לויים וא"כ למה לא היה די לו באלו. על כן פירש שלא היו ראויים לעבודה ולזה ג"כ כוונת התוספות. עוד הביא שם שאכן בילקוט תהלים (קלו) הובא בשם פסיקתא בפירוש הפסוק ומבני לוי לא מצאתי שם שהוא מפני שלא יכלו להקיש בכנורות. וזהו כדברי רש"י ותוספות.

דרכי נועם בציצית

בכמה מקומות מצאנו שדנו הפוסקים וציידו להקל מפני שהתורה דרכיה דרכי נועם ובאופן זה אין הדבר דרכי נועם. ואחד מהם הוא לענין ציצית, שכתב בבית יוסף (או"ח סו"ס"י) לענין גלימות שהיה נהוג ללבוש בזמנו מעל הבגדים והיו פתוחים מלמעלה למטה והיו להם ארבע כנפות, ולכאורה חייבים בציצית ודן למה אין נוהגים בזה. והביא ששמע שקצת מזקני ספרד היו עושים בה שתי קרנות עגולים ואז כיון שלא יהיו מרובעים לא יהיו נחשבים כנפות כדברי העיטור (שער ב ח"א) וכמבואר בספרי (תצא רלד). וכתב שתימה גדול בעיניו שכל העולם לובשים אותם בקרנות מרובעות ולא ראה מי שפקפק בדבר מעולם. והוסיף שאין לומר שאנו סוברים כאביו של האור זרוע (בתשובה סי' ד שהביא בסי' ח) שכתב שאינו חייב כשלוש בדרך לבישה אלא דרך עיטוף, שהרי כבר כתב ע"ז מהרי"ק (סי' קמט) שאין לסמוך על זה כלל. ועוד שאם כן לא מצאנו ידיו ורגליו בבית המדרש כיון שאנו לובשים טלית קטן ומברכים עליו אע"פ שאין אנו מתעטפים בו, וא"כ איך נפטור את הגלימות מציצית מפני שאנו לובשים אותם דרך לבישה ולא דרך עיטוף.

וכתב שראה בסוף ספר אחד תשובה יחידית בשם ה"ר חסדאי ז"ל שכתב שבגד זה פטור מן הציצית כיון שאין חיוב ציצית אלא בחתיכה מרובעת כעין טלית שלנו, ולא הביא טעם וראיה לדבריו. אך כתב שאם טעמו מפני שהוא סובר כאביו של האור זרוע הנ"ל יקשה עליו מה שהקשה.

והבית יוסף נתן טעם לדבר שלא נהגו להטיל בהם ציצית משום שאין נקראת כסות אלא מה שבא להגין על האדם מפני הקור והחום. וזכר לדבר מהפסוק באיוב (כד ז) ואין כסות בקרה. וגלימה זו אין לובשים אותה כדי להגן אלא מפני הכבוד שהרי אפילו אם יש לאדם כמה וכמה בגדים אינו יוצא בלא גלימה זו ואע"פ שלפעמים הוא נהנה מחימומה כיון שתחילת עשייתה אינה כדי להתחמם בה אין זה נחשב כסות ופטור.

ועוד טעם כתב הבית יוסף שאם היינו מחייבים בגדים אלו בציצית היו נפסקים בכל עת הציציות התחתונות על ידי דריסת הרגלים והיה צריך בכל עת לתקנם, ולכן יש לומר שלא חייבה התורה בכך כיון שדרכיה דרכי נועם. וסיים שכל מקום שההלכה רופפת בידך הלך אחר המנהג. ובדרכי משה הקשה על טעם זה מבן ציצית הכסת שפירשו חז"ל (גיטין נו). שנקרא כן על שם שציציותיו היו נגררים אחריו ולא חששו למה שהוצרך לתקנם בכל עת. על כן כתב טעם אחר ראה שם.

עדות לחיוב קרבן

מי שהעידוהו שני עדים שעבר בשוגג עבירה שהיה חייב עליה קרבן, והכחישם ואמר אני יודע בודאי שלא עשיתי דבר זה, אינו חייב קרבן, הואיל ואם יאמר מזיד הייתי יפטר מן הקרבן כשאמר להן לא אכלתי ולא עשיתי נעשה כאומר לא אכלתי בשגגה אלא בזדון שהוא פטור מן הקרבן ולא הכחיש את העדים. אבל אם שתק או נסתפק בדבר הריהו חייב קרבן על פיהם.

יש אומרים שאם עד אחד העידו על חיוב קרבן אפילו אמר איני יודע אינו חייב להביא קרבן רק אם שתק לדברי העד הריהו חייב קרבן, ויש אומרים שחייב אפילו אמר איני יודע.

עד אחד המעיד על חברו שהוא יהודי

באחרונה באו לפני בתי הדינים הרבה אנשים ממדינות רוסיא, ודנו הפוסקים מה דינם אם הם אומרים שהם יהודים כשרים. וכתבו שלכאורה יש לדון אם העולה מחוץ לארץ מעיר שרובה עכו"ם אינו בא לפנינו, כגון שהוא חולה וכדומה, אם עד אחד נאמן להעיד שאיש פלוני ישראל הוא, כיון שלדעת הפוסקים שסוברים שעד אחד אינו נאמן באיסורים היכא דאתחזק איסורא, כל שכן שאינו נאמן נגד הרוב דכל דפריש מרובא פריש, שהרי רובא וחזקה רובא עדיף, או שמא יש לסמוך בזה דהויא מילתא דעבידא לאגלוויי, ואם כן גם עד אחד נאמן.

והנה כתב בפני יהושע (קידושין סג): שלפי מה דמספקא לן ביבמות (פח). בטבל והקדש דאתחזק איסורא שאפשר שאין עד אחד נאמן, שכיון שאתחזק איסורא אין עד אחד נאמן נגד חזקה, ואין מועלת חזקה דאין אדם חוטא ולא לו, כל שכן שאין להאמינו נגד הרוב, שהרי קיימא לן רובא וחזקה רובא עדיף. וכתב בפני יהושע לדחות סברא זו, דשאני התם שבלא דברי העד יש חזקה גמורה לאיסור, ולא איתרעא חזקה כלל וכו', אבל כאן שבלא דברי העד יש ספק, שפיר סמכינן על עדות עד אחד, ואף לגבי הרוב כיון דאיכא מיעוט המסייע לו אינו אלא כמברר המיעוט מתוך הרוב. ומעשים בכל יום שלוקחים בשר מן המקולין על פי עדות הטבח, ואפילו אם ידוע שיש לו בשר טרפה מרובה מן הכשרות, וכן בשומן וחלב, ואמאי נאמן, והאיכא רוב טרפות וחלב, ורובא עדיף מחזקה, אלא ודאי כדפרישית, דלעולם לא סמכינן אחזקה אם לא היכא שאין ספק כלל בלא דברי העד, דהוה ליה חזקה דלא איתרע דהוי כודאי גמור. וכן הוא כתב גם בקונטרס אחרון (שם אות ז), והוסיף שאף שמלשון הרמ"א (יו"ד סי' קכו ס"ג) נראה לכאורה שדוקא כשיש שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור, הוא שנאמן העד לומר זה היתר זה איסור, אבל אם יש רוב של איסור אין עד אחד נאמן, מ"מ לפי מה שכתב מומעשים בכל יום, מוכח דלאו דוקא הוא אלא אפילו ברובא דאיסורא נמי דינא הכי. ועיין בשו"ת נודע ביהודה (קמא אה"ע ס"ט).

ולפי זה גם בנידון דידן כשיש עד המעיד על איש פלוני שעלה מחוץ לארץ שהוא ישראל שפיר נאמן, אף על פי שהוא יצא ממקום שרובם עכו"ם, שהרי אינו אלא מברר המיעוט מתוך הרוב.

והאריכו בזה עוד הפוסקים וסיימו שמעיקר הדין העולים מרוסיא ומעידים שהם יהודים, נאמנים הם, ומכל מקום אם יש רגלים לדבר שעדותם אינה נכונה, צריך לחקור ולדרוש היטב (וע"ע בשו"ת חוט המשולש (סימן ה), ובחזו"א (אבהע"ז סי' קז אות ח-ט).

ועיי' מה שהאריך בדבר נאמנות עד אחד על יהדות מי שבא מעיר שרובה עכו"ם, בדברות משה (יבמות סי' לו). ובשו"ת דברי יציב (אה"ע סי' כ) חילק בזה בין מי שבא בתורת יהדות שנראה כישראל לכל דבר, שהוא נאמן גם כשבא מעיר שרובה עכו"ם, אבל הנראה כגוי אינו נאמן לומר שישראל הוא. וביאר בזה דברי הירושלמי (ר"ה פ"ב ה"א) שהביאו רע"א בגליון הש"ס (לעיל מז), בשנים שיצאו מעיר אחת שרובה עכו"ם כגון הדא סוסיתא, אחד הכל מכירין אותו שהוא ישראל ואחד אין אדם מכירו חבירו מכירו וכו', עיי"ש, והלשון תמוה דל"ל ברישא למימר הכל מכירין וכו' וכי לענין עדות יש נפק"מ בין הכל לשנים, וגם בסיפא הול"ל בקיצור ואחד רק חבירו מכירו. וביאר שאחד הכל מכירין אותו היינו שניכר לכל בלבשו והתנהגותו כישראל לכל דבריו, ולפיכך היה מוחזק לישראל אף אם בא מעיר שרובה נכרים, כיון דרוב הבאים לפנינו בתורת יהדות ישראלים הם. ואחד אין אדם מכירו היינו שאף אחד לא הכיר עליו תורת יהדות, ולכך אינו מוחזק ליהודי אף באומר ישראל אני עד שיעיד עליו חבירו. ובקובץ תשובות (ח"א סי' קלג) האריך בעניין זה. ועיי"ש (סי' קלא) שישאל בדין ילדים מפולין שנמסרו לאחר השואה, מנכרים, באמרם שיהודים הפקידו אצלם ילדים אלו, למען הצלתם, אם יש להצריכם גיור.

אם קנין דרבנן מועיל לדאורייתא והפקר בית דין מועיל להקנות לענין מכירת חמץ בקנין דרבנן

הפוסקים דנו אם מעשה קנין שאינו מועיל אלא מדרבנן מועיל גם לדינים מן התורה. והרבה דנו בזה לענין מכירת חמץ בקנינים דרבנן כמו קנין אגב קרקע, אם יש במכירה זו להפקיע מידי איסור בל יראה ובל ימצא אם לאו. והוא נוגע למעשה במה שמקנים מטלטלים של חמץ אגב קרקע הנמכרת במכירת חמץ. והאריכו בזה בשו"ת דברי יהודה (יו"ד סי' כד) ושו"ת הרי בשמים (ח"ב סי' קיא) ושו"ת חתם סופר (או"ח סי' קיז בסופו). ובשו"ת עין יצחק (ח"א או"ח סי' כב) דן בכיוצא בזה לענין ישראל שקנה חמץ מנכרי בקנין דרבנן, שיש לדון אם עובר בבל יראה ובל ימצא. והרבה מהפוסקים האלו נקטו שהדבר תלוי בגדר הפקר בית דין הפקר, שנחלקו בו הפוסקים אם הוא מועיל גם להקנות או רק להפקיר. שדעת ראשונים ואחרונים רבים (שטמ"ק ב"ב ק. ד"ה ור' אליעזר בשם עליות דר"י, גט פשוט סי' קכ סק"ה, מחנה אפרים משיכה סי' ב, מקור חיים סי' תמח סק"ט, שו"ת בית אפרים חו"מ סי' ח, ועוד) היא שאין הפקר ב"ד מועיל אלא להפקיע ממון מיד בעליו ולתת לכל אחד זכות לזכות בו אבל אין בכוחם להקנות, ולדעת אחרים (רשב"א גיטין לו: ורש"י גיטין כ. ד"ה אקנויי, רשב"ם ב"ב קלא. ד"ה אלא תנאי, שו"ת הריב"ש סי' שצט, שו"ת דברי אמת קונטרס ט סי' ו) מועיל הפקר ב"ד גם להקנות. ובה תלוי דין של קנין דרבנן אם מהני לדאורייתא, שאם יש כח ביד חכמים גם להקנות ממון הרי שקניניהם מועילים מן התורה, אבל אם אין בידם כח להקנות ממון אין קניניהם מועילים מן התורה אלא מדרבנן, ולא יועילו למכירת חמץ וכיוצא בזה. וכן תלה גם בשו"ת חתם סופר (או"ח סוס"י קיז). ולעיקר נידון מכירת חמץ בקנין דרבנן ראה גם מקור חיים סי' תמח סק"ה ושו"ת עטרת חכמים חו"מ סי' טו ועוד).

ונידון זה אם הפקר בית דין מועיל להקנות, כתבו אחרונים רבים (יש"ש יבמות פ"י סי' יט, קרבן נתנאל גיטין פ"ד סי' יג, באר יצחק אהע"ז סי' יענא א, עין יצחק או"ח סי' כב אות ג, נחל יצחק סי' ב, קהלת יעקב תוספת דרבנן אות קע) לתלותו במקור דין הפקר בית דין הפקר. שלדעת ר' יצחק בסוגייתנו דין זה נלמד ממה שנאמר (עזרא י ח) יחרם כל רכושו, ולפי זה אין מקור אלא שיש כח ביד ב"ד להפקיר ולהחרים ממון אחרים אבל אין מקור שיהיה להם כח להקנות, אבל לדעת ר' אלעזר בסוגייתנו דין זה נלמד ממה שנאמר (יהושע נט יא) אלה הנחלת אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות למטות בני ישראל, לומר לך מה אבות מנחילים את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילים את העם כל מה שירצו, ולפי זה יש להם כח גם להקנות לאחרים אפילו קודם שבא לידם כמו בירושה.

ובשו"ת עין יצחק (שם) כתב שכיון שהרמב"ם (סנהדרין פכ"ד ה"ו) פסק כדרשה שנאמר בעזרא וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו, ולא הביא הדרשה האחרת, אם כן נמצא שאין הפקר בית דין מועיל להקנות אלא רק להפקיע בעלות, וקנין דרבנן אין מועיל לדאורייתא כיון שאין כח לחכמים להכניס ממון לבעלות חדשה, ואין מכירת חמץ מועילה אלא בקנין דאורייתא ולא בקנין דרבנן.

מעלת אכילת בשר בסעודת ברית מילה

יש שכתבו בשם כמה צדיקים, שאם מביאים בשר בהמה בסעודת ברית מילה דבר זה סגולה שהבן יהיה ת"ח. (עיי' הבית היהודי ח"י עמ' 182). וכתב בשו"ת משנה הלכות (ח"ד סי' רעב) על דבריו, שקיבל מעשה שהיה אצל הגה"ק אדמו"ר מצאנו בעל דברי חיים שבא לפניו איש חשוב והתנצל שיש לו בית מלא תורה וכל בניך לימודי ה' גדולי התורה, ורק בן אחד יש לו שאינו רוצה ללמוד ואינו בן תורה ויש לו מזה עגמות נפש וצער גדול, והאדמו"ר התבונן במחשבתו הטהורה כדרכו בקודש ותיכף שאל אפשר האסטו געמאכט אמילכיגע סעודה ביים ברית (אולי עשית סעודת חלב בשעת הברית ולא אכלו בשר), חשב האב והשיב שזוכר שהיה זמן מבולבל ועשו (מילכיגע סעודה) סעודת חלב. והשיב הגה"ק זצ"ל"ה (נא וואס ווילסטו), כלומר א"כ מה אתה רוצה.

והביא רמז מן התורה לענין אכילת בשר בשעת הברית שנאמר (שמות יח יב) ויקח יתרו חתן משה עולה וזבחים לאלקים ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חתן משה לפני האלקים, ופי' הרמב"ן ויקח וכו', היה זה אחר שעמד עמהם ימים רבים ונתגייר במילה וטבילה והרצאת דמים כמשפט, ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עמו ביום חתונתו כי חתן דמים הוא ע"כ. הנה מבואר בדברי הרמב"ן שעל ברית שהוא חתן דמים צריך סעודה עולה וזבחים. ואפילו אם נאמר שאין למדין מקודם מתן תורה, מכל מקום הרי על העצם ההלכה לא פליגי, והרמב"ן רק מפרש שגם סעודה זו היתה בשביל הברית, אבל בשאר כל ברית צריך סעודה כזו, דאם לא כן מאי שנא יתרו, וזה פשוט מאד.

והביא עוד שכתב בספר כד הקמח לרבינו בחיי (הלכות מילה) שמצינו שכשנולד יצחק נימול לח' ימים ועשה אברהם סעודה גדולה ביום שמיני למילה, שכן דרשו רבותינו ז"ל (תוס' שבת קל. ד"ה שש בשם פד"ר"א) על הפסוק (בראשית כא ח) ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמול את יצחק, ה"ג מל את יצחק, ומכאן סמך למהגנו שאנו עושים סעודה ביום המילה שהרי לפני המדרש הזה עשה אברהם משתה גדול ביום שמיני במילת יצחק. ומצוות המילה כעין קרבן היא, שאדם מקריב פרי בטנו לכבוד השי"ת לקיים מצותו, וכשם שדם הקרבן מכפר כך דם המילה מכפר וכו', וכשם שכתוב בקרבן (שמות כט לג) ואכלו אותם אשר כופר בהם, שאכילת קרבן מכפרת וכמבואר בסוגייתנו, כן המנהג בישראל שעושים סעודה ביום המילה ומתאספים הכל ובאים שם ומנהג כשר הוא, וע"כ הזכיר דוד המלך ע"ה (תהלים נה) אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח, ללמדך כי ראוי שיתאספו הקרובים ואוהבים לשמוח ולעשות סעודה על המצוה הזאת, עיי"ש. הרי מפורש שסעודת ברית מילה היא כאכילת בשר הקרבן שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, ואסמכוהו אקרא דכורת בריתי עלי זבח, ומבואר מדברי רבותינו הראשונים הרמב"ן והרבינו בחיי דסעודת ברית מילה בא דוקא בשר, ואם לאו הוי כחסרון בקרבן.

לתרומות והנצחות חייג: 05276-50494

אכל עוף ונמצא שהוא טריפה

כתב בשו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' מא, הו"ד בפתחי תשובה יו"ד סי' כט סק"א), נשאל בדין אחד שאכל עוף ואח"כ מצא בו אחד מי"ח טריפות אם צריך כפרה על מה שאכל או לא.

וכתב שלכאורה היה נראה להביא ראיה מדאמרינן בנזיר (כג.) ולא ידע ואשם ונשא עונו (ויקרא ה' יז), ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר טלה ועלה בידו בשר חזיר כגון חתיכה ספק של שומן ספק של חלב אמר קרא ונשא את עונו שצריך כפרה, ומבואר שעל כוונתו שאינה טובה חייב כפרה. וכתב שמ"מ נראה שדווקא התם שנולד הספק קודם שאכל אבל אם לא נולד הספק עד אחר שאכל הוא אונס ואונס רחמנא פטריה. וראיה לזה ממה שאמרו בביצה (כה.) אמר רמי בר אבא הפשט וניתוח בעולה והוא הדין לקצבים, מכאן למדה תורה דרך ארץ שלא יאכל אדם בשר קודם הפשט וניתוח שיבדוק תחילה אם אין בו טריפות. וכתבו התוס' (ד"ה אורח ארעא) שודאי אין איסור לאכול קודם שמשנשחטה עומדת בחזקת היתר ואין צריך לחשוש שמא טריפה היא, מיהו אם נמצאת טריפה לאחר שיאכל הוא נענש כדין שוגג ולא כאונס כיון שלא היה לו למהר כל כך. ומבואר שלאחר הפשט וניתוח שבדק כדין ולא מצא טריפות ואף על פי כן אחר כך נתברר שהיה בו מן הטריפות, הוי כאונס כיון שאין צריך לבדוק אחר שמונה עשר טריפות, ואונס אין צריך כפרה דומיא דאם שימשה שלא בשעת וסתה ומצאה אחר תשמיש דם אפילו על עד שלו דמקרי אונס ואינם צריכם כפרה לא הוא ולא היא כמבואר בשו"ע (יו"ד ס"ס קפ"ה), ה"נ כיון דהוי אונס לא צריך כפרה.

ועיין בשו"ת חמדת שלמה (יו"ד סי' א) שהאר"ך בדברי הפנים מאירות, ועי"ש במה שמוכח מסוגייתינו. ובשו"ת דברי חיים (יו"ד ח"ב סי' סח) הוכיח מסוגייתינו שצריך כפרה, דסבירא ליה לרב ששת שהאשה שניסת על פי עדים שהעידו שמת בעלה, ואחר כך בא בעלה, אינה צריכה הימנו גט לכו"ע, דמאי הו"ל למיעבד. אלמא דכאנוסה חשיבא דמאי היה לה למיעבד, ואפילו הכי מפורש במשנה (פז:): דחייבת בקרבן. וגם מצינו במי שעשה על פי בית דין באופנים שהבית דין פטורים כמבואר ברמב"ם (שגגות פ"ג ה"א), שאפילו הכי מי שעשה על פיהם חייב בקרבן יחיד, אלמא שאף על פי שהיה אונס שהרי עשה על פי בית דין מכל מקום חייב. ובהרבה מקומות מצאנו שאף שלא היה חיוב עליו לברר חייב ואין אומרים דמאי הוה ליה למעבד, כגון מה שחייב על ביאת מקדש ולא ידע שטמא בטומאת שרץ (עיי' שבועות יד:), וכן בתינוק שנשבה לבין הנכרים ולא ידע מעניני המצוות שאף שלא היה מוטל עליו להעלות על דעתו ולברר עניינם מכל מקום חייב על כל פנים אחת (שבועות ה.), ולא אמרינן מה הו"ל למיעבד,

וכתב שנראה הכלל בזה, שאם עשה איזו עבירה תהיה הסיבה איזו שתהיה, הואיל ויכול היה להתברר הרי זה חייב. שאם היה יכול לברר על ידי התאמצות הרי זה לא מיקרי אונס מה שלא היה בידו בקל לברר, שעל כל פנים היה הדבר יכול להתברר, כמו באשה שאם היתה ממתנת וע"י החקירה היה יכול להתברר שבעלה חי, ואפילו אם היה באופן שלא היה בשום אופן אפשר להתברר מכל מקום לא חילקה התורה וכל שוגג חייב ורק באונס פטרה רחמנא.

עקיבה בתרמילו ואנא חיי

עיין פירוש רש"י ז"ל. ונ"ל בס"ד, ודאי לא כיון לזלזל בכבודו של אותו צדיק, אלא דרך בדיחות דיבר, כלומר רבי עקיבה עודנו פקח גדול במילי דעלמא, כמו זמן שהיה תרמילו בידו, שגם עתה דבר חכמה עשה, שהיסיב הפתח לצד אחר.

(בן יהוידע לרבי יוסף חיים מבאגדד צ"ל)

מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן

והם לא הכירוהו כלל, ולא הוצרך עוד להתנכר אליהם ואמרו רבותינו (יבמות פח.) בטעם ההכרה לפי שהניחם חתומי זקן, והם לא הכירוהו שיצא מאצלם בלא חתימת זקן ועכשיו מצאוהו בחתימת זקן והנה יששכר זבולון אינם גדולים מיוסף רק מעט, אבל כיון שהכיר את הגדולים הכיר את כולם ועוד היה מכירם, מדעתו שיבאו שם, והם לא הכירוהו, שלא נתנו לבם שיהיה העבד אשר מכרו לישמעאלים הוא השליט על הארץ.

(רמב"ן, בראשית מב ח)

ת"ש אליו תשמעון אפילו אומר לך עבור על אחת מכל מצות שבתורה כגון אליהו בהר הכרמל, הכל לפי שעה שמע לו

'נביא מקרבך מאחריך כמוני' פירוש כמוני בשתוף שם נביא לבד לא במעלה, וזה שאמר אליו תשמעון אפילו לעבור על מצוה אחת שבתורה כאלהו בהר הכרמל (יבמות צ:), משום שכל התורה שמעו מפי משה, לכן יכולה להעקר לשעה עפ"י נביא, שגם הוא נביא כמוהו בשתוף השם, אבל אנכי ולא יהיה לך ששמעו בעצמם מפי הגבורה (מכות כד.) אין נביא רשאי לעקור בעבו"ז אפילו לשעה, וכדאמר ר' יוחנן סוף הנחנקין. וזה היה ה'טיבו אשר דברו' (דברים ח כו), שאם שמעו הכל מפי הגבורה לא היה יכול אליהו לזבוח בהר הכרמל ושאר נביאים. ודו"ק.

(משך חכמה, דברים יח טו)

למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים אלו שבתות ויו"ט

ואכלת לפני ד' כו' למען תלמד ליראה ה"א כל הימים. בשם החי' הרי"מ זצ"ל ודרז"ל ביבמות (דף צג.) אלו שבתות וימים טובים כלומר כמו מעשר שני שאכילתה היה בירושלים להורות כי גם אכילה הוא עבודת ד' כן תלמד לעונג שבת ויו"ט לאכול לשם שמים ויחשב לך לעבודת ד' כמוז"ל בכל דרכיך דעהו, ודפח"ח.

(שיח שרפי קודש, ראה)

משום דמילתא דעבידא לאיגלווי לא משקר

ידוע הוא שאפילו מי שמוחזק בשקר, אינו רגיל להיות משקר בדבר שהוא עשוי להתברר. ולפיכך אמרו רבותינו ז"ל (יבמות צג:) דמלתא דעבידא לגלווי, אפילו קרוב ואפילו אשה נאמנין בכך. וידוע הוא שרוב המשקרים לא היו בודים מלבם דבר חדש שאכלתה היה להורות כי גם אבל במעשה אחר שנעשה, ישקרו וישנו צורתו ותכונתו, מפני שאין הדבר שישקרו בו עשוי להתברר, אחר אשר המעשה נעשה. ואם ימצא מכזב [ש]יהיה בודה מלבו מעשה (אחד) [חדש] לגמרי, יהיה זה זר מאד. אבל לא ימצא מכזב שיפליג בשיקרותו כל כך, שיעיד בדבר שהיה במקום אחד, והוא לא היה כלל באותו מקום, בזמן שהוא מעיד שנעשה המעשה ההוא, אם לא שיזדמן זה על צד תכלית הזרות הגמור, לפי שהמכזב ירא לנפשו מאותן בני אדם שראוהו במקום אחר, שיוכיחו עליו חרפתו.

(דרשות הר"ן, הדרוש האחד עשר ד"ה ידוע הוא)

לקראת הופעת החלק השני של "חומש רש"י המבואר" על חומש דברים של מכון עוז והדר

"כי רש"י דבר השם וכל מעשהו באמונה"

(מליצת רבי יהודה הכהן כלאין ממגורשי ספרד, בהקדמת ספרו "משיח אלמים")

בתורת רבינו. מכל מקום עדיין היה עומק תורת רש"י כספר החתום לבני דורנו, אשר נלאה ידם מלבקש ולחפש במטמונים, ולעסוק בספרי המפרשים אשר ברוחב בינתם

כתבו דבריהם בלשון בעלי תרסים שאינה מובנת לכל, ומה עוד שלפעמים האריכו בפלפולים עמוקים וצללו במים אדירים כדרכה של תורה, ולא כל מוחא סביל דא.

מן הענין לצטט מתוך דברי רבי יצחק יעקב ווייס בעל 'מנחת יצחק' גאב"ד ירושלים, בהסכמתו לספר המופלא "מלכה של תורה", 'פירושו של רש"י שנכתב בקיצור נמרץ היה די לבני דורו שהיה לבם פתוח כפתחו של אולם, והיה להם לקילורין בעינים, אבל כאשר ירדה חכמת חכמיו ברבות הימים והתמעטות הדורות, קמו המאורות הגדולים שבארו ופירשו כל דיבור קל וחמור שבדבריו, אמנם עכשיו שנתמעטו הלבבות מלהבין אמרי בינה, בעוד כמה כמה מדרגות אחורנית, שוב אין רוב הציבור יכולים לעלות במעלות הסולם מחמת קוצר המשיג ועומק דבריהם'...

בית היוצר הגדול לתורה מכון "עוז והדר" שנשיאות הגה"צ רבי יהושע לייפער שליט"א מורה ודאין במאנסי ושיכון סקווירא בארה"ב ומצודתו פרוסה בארץ הקודש, נטל המשימה על עצמו להגיש לפני עם ה' יין ישן מזוקק בכלי חדש ונאה, ובמסגרתו חיבר הרה"ג רבי פנחס בידרמאן שליט"א מיושבי בית המדרש "היכלי תורה" בבית שמש את הפירוש הנפלא "שירת הבאר" לתמצת את דברי הפשט העולים מספרי המפרשים, ולערוך אותם בלשון לימודים צחה וברורה שיהיו קרובים לכל נפש, לערכם ולהגישם כשולחן הערוך ומוכן לסעודה. דגש מיוחד הושם על הקיצור והקלילות, כאשר הדברים המתבארים בארוכה מצאו להם מקום של כבוד ב"מילואים" שבסוף הספר.

כמובן שאף "פירוש רש"י" עצמו נערך והוהדר בצורה מפוארת, בהגהה מדויקת על פי הדפוסים הקדומים ובהוספת מראי מקומות מדויקים, כאשר גם הפיסוק נעשתה באומנות מיוחדת מלאכת מחשבת מתוך זהירות מופלגת בכדי להקל על הלומדים. גם נוסף בסוף הספר ילקוט "שינויי נוסחאות" מגרסאות ישנות ומהדורות קדומות, אשר גם בהם תועלת מרובה לרוצים להתעמק בעומק הדברים, אשר ימצאו בהם פנינים ומרגליות יפות.

אין ספק שספר זה כקודמו ימצא בסייעתא דשמיא חן בעיני הלומדים אשר ימצאו בו כדי צרכם וכפי עומק עיונם, ויביא להתרבות העוסקים בתורת "רבן של ישראל" והיה זה שכרינו.

מהיכל התורה של בית "עוז והדר" בבית שמש התקבלה הידיעה המשמחת על הורדת כרך נוסף מתוך "חומש רש"י המבואר" למכבש הדפוס, כאשר חלקו הראשון של הספר על חומש בראשית הופיע לאור עולם זה עכשיו בתחילת שנה זו, ונתקבל בחיבה בהיכלי ספר ובין לומדי התורה, ועכשיו כבר הושלם בס"ד החלק השני על חומש דברים. ותוך כדי מתבשרים אנו על התקדמות בעריכת החלק השלישי אשר יופיע אי"ה בשנה הבאה לקראת התחלת חומש במדבר.

"אשים למאור פני נרות המנורה הטהורה, פרושי רבינו שלמה עטרת צבי וצפירת תפארה, מוכתר בנימוסי

במקרא במשנה ובגמרא, לו משפט הבכורה"

דברי קודש אלו של רבינו הרמב"ן בהקדמת ספרו על התורה מבטאים יותר מכל את ההרגשה כלפי פירוש רש"י על התורה "לו משפט הבכורה"...

---פירושו של רש"י על הגמרא הינו 'פירוש',

אבל רש"י על החומש הרי הוא 'גמרא' !!! במילים

ספורות אלו היטב בעל ה"חפץ חיים" זיע"א

להגדיר את רום ערכו של פירוש רש"י על התורה.

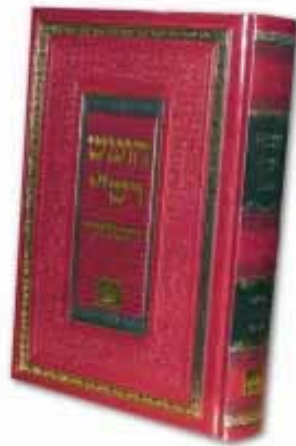
אמרה נוקבת זו רבת האיכות מתפרשת בכמה

אופנים, ברם אנו כפי ערכנו נקבלה כמשמעה

הפשוט. אשר כעין דברי הגמרא אשר יש להתייגע בעמל מאומץ בכדי לעמוד על סודם ולהבינם על בוריים, ואין התורה נקנית אלא ביגיעה, כן הוא גם בפירושו של רש"י על התורה אשר הנעלם שבהם רב על הנגלה, וצריכים להעמיק בהם עד מאוד בכדי להשיג את המכוון.

את ספרו של רבינו דברי רבינו אפשר להמשיל ולדמות לים, שכאשר אתה מביט עליו מלמעלה אינך רואה אלא מישור שוה עד קצה האופק, אבל באמת הרי ידועה שהמים אינם אלא מחפים מלמעלה על מעמקים עמוקים, כמו כן ספרו של רבינו נכתב בלשון רהוטה וקלילה המובנת אפילו לבן חמש למקרא, אבל למעשה עמוק מוני עומק, וכמו שמשתפך אחד מגדולי מפרשיו רבי יעקב מסלניק זיע"א בהקדמת ספרו "נחלת יעקב" שהגם שרבינו עשה פירושו "בלשון צח וקצר מובן ומוכן אפילו לבר בי רב דחד יומא ולתינוקות של בית רבן" אף על פי כן "זה הים גדול ורחב ידים עמוק מאד עד היסוד בו ואין כל אדם יודע לשוט בדבריו".

במרוצת הדורות מימי רבותינו הראשונים ועד ימינו אנו נתחברו מאות ספרים שבאו לפרש דברי רבינו, ונהרות רבות של דיו כבר נשפכו ללבן עומק דברי קדשו, ובני עליה ובעלי מדרגה זכו להשקיע מירב עיתם וזמנם לעסוק

יצירות הפאר של תלמוד בבלי המבואר הוצאת "עוז והדר" מהדורות

פורמט פנינים

בכריכה קשה ומהודרת
(בעודל 26 ס"מ)

הש"ס המפואר של "עוז והדר"
עם ההגהות והצינונים
וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא בעריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- אוצרות הראשונים
- ביאורי רש"י
- ביאורי התוס'
- ילקוט ביאורים
- אוצרי עיונים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף
- כפתור ופרח
- הדרד וההדר

מחיר לטעימה
72 ₪

המהדורה הגדולה

בכריכה קשה ומהודרת
בהדפסה מאירת עיניים

הש"ס המפואר של "עוז והדר"
(כתחילת הדרך - דפי הגמרא
לפי הסדר, כולל המהרש"א)
עם ההגהות והצינונים
וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא בעריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- אוצרות הראשונים
- ביאורי רש"י
- ביאורי התוס'
- ילקוט ביאורים
- אוצרי עיונים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף
- כפתור ופרח
- הדרד וההדר

מחיר לטעימה
83 ₪

"דרכי נועם"

חוברת אחת בחודש
(30 דף) בכריכה רכה

הש"ס המפואר של "עוז והדר"
עם ההגהות והצינונים
וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא בעריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף

מחיר לטעימה
20 ₪

"ובלכתך בדרך"

2 חוברות בחודש
(15 דף) בכריכה רכה

הש"ס המפואר של "עוז והדר"
עם ההגהות והצינונים
וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא בעריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- ילקוט ביאורים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף
- כפתור ופרח

מחיר לטעימה
30 ₪

מחיר לטעימה

מוקד מנז"ים: 1800-22-55-66